
ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КИТАЮ

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН КНР ТА США. ПЛАН РОЗВИТКУ 2022 – 2012 РР.: ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

В. Ю. Голод

Китайсько-американські відносини знаходяться в фокусі уваги через декілька причин: по-перше, це дві найбільші економіки світу; по-друге, це дві взаємопов'язані економіки світу, зміна тенденцій розвитку відносин буде мати суттєвий вплив на глобальну економіку, політику та інші сфери; по-третє, через українське питання. Метою даної статті було висвітлити особливості сучасних економічних відносин та основні положення десятирічного плану розвитку між КНР та США на 2012 – 2022 роки.

Активна фаза відносин між країнами розпочалася після візиту президента США Річарда Ніксона 21 лютого 1972 року. “Шанхайське комюніке” заклало основу для розвитку відносин між країнами [Міжнародні відносини... 2010]. Батько китайських реформ Ден Сяопін розумів, що Китай треба відкривати світові, бо за рахунок бідного та неосвіченого населення неможливо досягти економічного розвитку. Президент Річард Ніксон та голова КНР Мао Цзедун дозволили своїм країнам співпрацювати супроти радянської гегемонії. Ця співпраця змінила світ.

Починаючи з 1978 року, року встановлення дипломатичних відносин, Китай та США пройшли довгий поетапний шлях розвитку, наразі стали другими найбільшими торгівельними партнерами. Ніколи в історії світовий лідер та його зростаючий конкурент не були настільки взаємопов'язаними. За ці роки ВВП КНР збільшився з 341 млрд. дол. США до 9,13 трил. дол. (2013р.); США з 6,54 трил. дол. США до 15,68 трил. дол. США (див. Рисунок 1) [World Bank]. Ми всі начисто бачимо зміни в інфраструктурі, освіті, рівні життя населення, Китай стає все більш відкритим, сучасним, глобалізованим.

Протягом 1992 – 2012 рр. експорт КНР до США збільшився з 9,65 млрд. дол. США до 364 млрд. дол. США (в 38 разів). Експорт США до КНР збільшився з 10,5 млрд. дол. США до 163 млрд. дол. США (в 15,5 р.) [The Census Bureau]. У 1978 році, ще до початку реформ, загальний обсяг міжнародної торгівлі КНР становив лише 20,3 млрд. дол., а США – 399,2 млрд. дол. В 2012 р. загальний обсяг торгівлі КНР становив 4,3 трил., поступаючися лише США – 4,9 трил. дол. США.

Дивлячись на ці вражаючі цифри, можна сказати, що співробітництво між країнами – це була “good deal” – угода сторіччя. США зі своїми інформаційними, комунікаційними технологіями та інноваціями та Китай зі своєю дешевою, працюютою робочою силою та сприятливим інвестиційним середовищем склали вдалий тандем. Необхідно пам'ятати, коли Китай розпочав свої реформи, США перші відкрили свій ринок для китайських товарів, та всі інші країни почали наслідувати [Nixon 2011]. Як наслідок, КНР – член СОТ з 2000 року. Було

підраховано, що кожний мільярд доларів експорту до США з додатковою вартістю на рівні 0,573 млрд. створював 38 930 робочих місць не в с/х галузі. Тобто в 2010 році при експорті у 293,2 млрд. дол. США було створено 11,8 млн. робочих місць. В свою чергу США – крупний інвестор для КНР, починаючи з середини 1980-х років. Сток американських прямих інвестицій в КНР склав 54 млрд. дол. США в 2011 р. Китайських інвестицій в США – 9,5 млрд. дол. США. Це не тільки капітальні інвестиції, а й інвестицій в технології та ноу-хау. Китайські економісти не раз підкреслювали той факт, що дешеві китайські товари тримають рівень інфляції в США на низькому рівні. Уряд КНР створив комфортні умови для американських транснаціональних компаній, вони мають конкурентні переваги в світі, налагодивши збирання кінцевих продуктів в КНР.

Наразі ключовою задачею для КНР є переорієнтування з експортно-орієнтованої економіки в економіку з високим внутрішнім споживанням. Для цього необхідно вирішити ряд соціальних питань, збільшити чисельність середнього класу. Бажана мрія, перетворитись із світової фабрики у країну з високим інноваційним потенціалом. Тому поступово імпорт американських товарів та послуг до КНР буде зростати (особливо послуг: консультативних, фінансових, логістичних тощо).

Варто зазначити, що Китайський Народний Банк, китайський найбільший банк, є держателем найбільшого обсягу американських казначейських зобов'язань на суму 1,2 трил. дол. США, що дозволяє тримати облікову ставку на низькому рівні та підтримує світову фінансову стабільність.

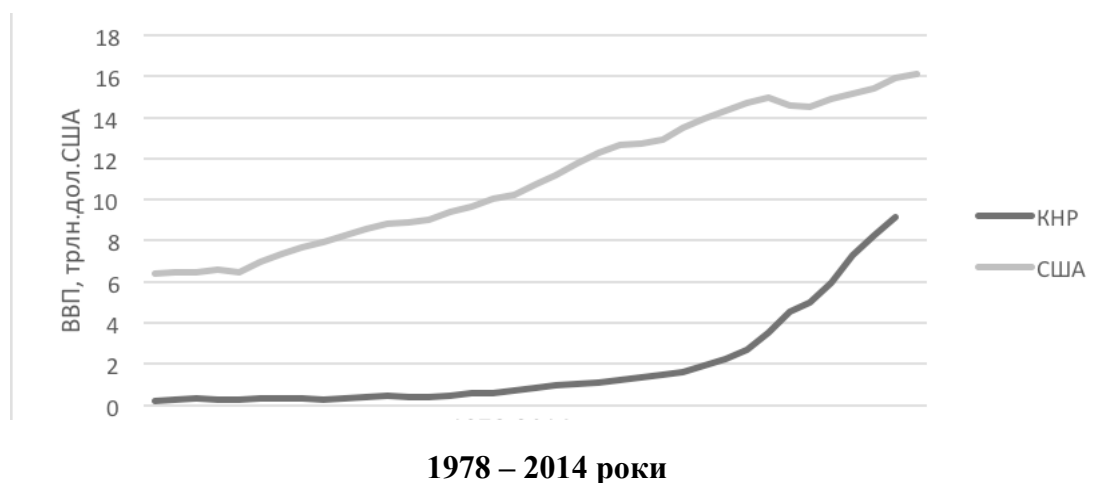
Китайсько-американська фундація (China – U.S. Exchange Foundation) на базі аналізу та розрахунків спеціалістів з Peterson Institute of International Economics, China Centre for International Economic Exchange, Chinese Academy of Science запропонувала громадськості план розвитку відносин між країнами на 2012 – 2022 роки [China–United States...]. Отже, прогнозується стабільне зростання ВВП КНР на рівні 7,5%, що зможе забезпечити подальше інфраструктурне інвестування, урбанізацію та модернізацію. Саме внутрішнє споживання стане основною рушійною силою економічного розвитку КНР в найближчі 10 років. Середній клас повинен збільшитись з 230 млн. (2012 р.) до 630 млн. (2022 р.). Зрозуміло, що буде зростати рівень середньої заробітної плати, що вже спричиняє відтік виробництва до більш дешевих місць, як Бангладеш, Індія, В'єтнам. Тому уряд розуміє наростання соціальних проблем та вивчає досвід, наприклад, американських програм перекваліфікації та інвестицій в освіту. Прогнозується подальше зростання економіки США на рівні 3% та збереження ролі лідера країни-новатора.

Планується до 2022 року КНР та США будуть найбільшими торговельними партнерами. Перш за все очікується 3-х разове зростання американського імпорту до КНР до обсягу 530 млрд. дол. США, що дозволить створити в США додатково 2,54 млн. робочих місць. Китайський експорт до США повинен вирости до обсягу 850 млрд. дол. США. Китай намагається зняти обмеження на імпорт високо-технологічної продукції та технологій з США, але спеціалістами не прогнозується послаблення в цьому питанні в найближчі 10 років. Однак має збільшитись експорт послуг з США до КНР. Взагалі доля сектору послуг в китайській економіці недостатня – 45%. Наприклад в США ця цифра сягає 80%. Такі компанії, як McDonald's, Starbucks, KFC вже давно успішно працюють на китайському ринку. Очікуються нові гравці. Сільське господарство, альтернативні джерела палива, освіта, модернізація виробництва – це той обсяг підвищеного інтересу для американських інвестицій. Цікавим було припущення, що КНР та США зможуть

запровадити зону вільної торгівлі. Цікавою є співпраця у сфері туризму. В 2012 році 1,5 млн. китайських туристів відвідало США. Очікується, що у 2022 році їхня кількість зросте до 5,73 млн. Американських туристів, що відвідали КНР в 2012 році, налічувалося 2,12 млн. Прогнозується зростання мінімум в 2 рази, однак обсяг залежить від рівня розвитку китайського сервісу.

На саміті АТЕС 10 листопада 2014 року президент США Б. Обама неодноразово підкреслював, що “США та увесь світ хочуть бачити успішний Китай”. Американський лідер покликав Сі Цзіньпіна до зміцнення співробітництва в справі підтримання світового порядку. На сьогодні Америка володіє енергетичними та військовими ресурсами, яких немає в КНР, а також користується підтримкою ряду азійських країн, з котрими Китай не в найкращих відносинах. Тим не менш, Китай вважається державою, чий вплив в світі все більше посилюється. Тому найближчі роки ми будемо спостерігати лише зміцнення відносин на благо обох країн та світу в цілому.

Рисунок 1. Динаміка зростання ВВП КНР та США, трлн. долл. США

Джерело: Світовий банк

ЛІТЕРАТУРА

Міжнародні відносини та світова політика. Київ, 2010.

China–United States exchange foundation: US-China 2022 // <http://www.chinausfocus.com/>

Nixon R. Announcement of the President’s Trip to China // **US-China documents collection**, USC US-China Institute. Retrieved 24 July 2011.

The Census Bureau // <https://www.census.gov>

World Bank // <http://www.worldbank.org/>